

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΟΝΤΙ ΤΟΜΩ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΩΝ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Ὁ ἐν Χριστῷ «καινὸς ἄνθρωπος»*, σσ. 7-30.

Ἡ ζωὴ τοῦ ἐν Χριστῷ «καινοῦ ἀνθρώπου» διερευνᾶται ὡς μέθεξις τῆς ζωῆς τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ καὶ ζωοποιὸς δυνάμις διὰ τὸν ἀνακαινισμὸν τῆς ὅλης κοινωνίας. Ὁ συγγραφεὺς παραθέτει ἀπόψεις χριστιανῶν καὶ ἐθνικῶν συγγραφέων τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ὀδηγούσας εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀκτινοβολία τοῦ βίου τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ μυστικὴ ἐντελέχεια καὶ ἡ ἀόρατος ζωτικὴ δύναμις διὰ τὸν ὄργανισμὸν τῆς κοινωνίας.

Μέγα Λ. Φαράντου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, *Ἐπιστήμη καὶ Θρησκεία*, σσ. 31-57, 268-293, 402-430 καὶ 616-662 (*συνεχίζεται*).

Συνέχεια τῆς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἱστορικοκριτικῆς θεωρήσεως τῶν σχέσεων ἐπιστήμης καὶ θρησκείας. Εἰς τὸν παρόντα τόμον ἐξετάζονται αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τῶν νεωτέρων χρόνων. Σκοπὸς τῶν δημοσιεύσεων τούτων εἶναι ἡ παρουσίασις τῶν φιλοσοφικῶν ἀπόψεων ἐπὶ τῶν σχέσεων Ἐπιστήμης καὶ Θρησκείας.

Χρίστου Θ. Κρικιώνη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, *Ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῆς τιμῆς καὶ προσκηνήσεως τῶν ἱερῶν Εἰκόνων καὶ οἱ ἀντιλήψεις τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ἔναντι τῆς Εἰκονομαχίας*, σσ. 58-108.

Ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὰς θεολογικὰς προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι καθωδήγησαν τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν περὶ εἰκόνων ὄρων τῆς, καθὼς καὶ τὰς ἀπόψεις τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἀναλυτικῶς.

Συμεῶν Π. Κούτσα, Ἀρχιμ., *Καλλίστου Ἀγγελικουδῆ Τέσσαρα ἀνέκδοτα ἡσυχαστικὰ ἔργα. Εἰσαγωγή, κριτικὸ κείμενο, γαλλικὴ μετάφραση καὶ σημειώσεις*, σσ. 109-156, 316-360, 518-529 καὶ 696-755 (*συνεχίζεται*).

Μελέτη (διδασκαρικὴ διατριβὴ τοῦ συγγραφέως, ἡ ὁποία ὑπεβλήθη καὶ ἐνεκρίθη στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου), ποὺ ἀναφέρεται στὸν Βυζαντινὸ συγγραφέα τοῦ ΙΔ' αἰ. Κάλλιστο Ἀγγελικουδῆ. Ὁ σ. στὴν εἰσαγωγὴ τῆς μελέτης ἐξετάζει τὸν βίον, τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ συγγράμματα

τοῦ Ἀγγελικουδῆ, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ ἀνέκδοτο ἠσυχαστικό του ἔργο. Στὴ συνέχεια δημοσιεύει δύο ἀπὸ τὰ τέσσαρα ἀνέκδοτα ἔργα, ποὺ περιλαμβάνει συνολικῶς ἢ διατριβή, μὲ παράλληλη μετάφραση στὰ γαλλικά.

Χρυσοστόμου Σαββάτου, Ἀρχιμ., *Χρήσις καὶ «Παράχρησις» χωρίων τοῦ Μεγ. Βασιλείου εἰς τὰς συζητήσεις περὶ Filioque*, σσ. 157-174.

Ὁ συγγραφεὺς ἐρευνᾷ παραχαράξεις, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν εἰς χωρία, φράσεις ἢ ὅρους ἔργων τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ πῶς αὐταὶ ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν λατινοφρόνων κατὰ τὰς περὶ Filioque συζητήσεις. Τὸ φαινόμενον εἶναι σύνθητες ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς ἐδραίωσιν συγκεκριμένων ἀντιλήψεων.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Σχέσεις τῆς Τέχνης πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, τὴν Φιλοσοφίαν, τὸν Ἠθικοκοινωνικὸν βίον καὶ τὴν θρησκείαν*, σσ. 193-210.

Τὴν ἀλληλεξάρτησιν τῆς Τέχνης καὶ τῶν λοιπῶν ἐκδηλώσεών τοῦ πνευματικοῦ βίου ἐπισημαίνει ὁ συγγραφεὺς. Εἰδικώτερον ἐρευνῶνται τὸ νόημα τῆς Τέχνης καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν Θρησκείαν καὶ τὸν λοιπὸν Ἠθικοκοινωνικὸν βίον.

Ἀντωνίου Γ. Κόμπου, Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίσσης, *Σύντομος ἑρμηνεία τῆς ἐν Ματθαίου 22,21 ἀποκρίσεως τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ἰουδαϊκοῦ συνεδρίου*, σσ. 211-229.

Ἑρμηνεία τοῦ χωρίου Ματθ. 22,21 «ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συμφωνίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς πατερικῆς παραδόσεως.

Βλασίου Ἰ. Φειδᾶ, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Ἡ Ἰωάννης ἀποστολικότης τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, σσ. 230-267.

Ἐρευνα τῆς ἀποστολικότητος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ θρόνος τῆς ὁποίας ἀπεδόθη ἐν ἀρχῇ εἰς τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, μὲ τελικὴν ἀναγωγὴν εἰς τὴν εὐρύτερον παραδεκτὴν ἀποστολικὴν αὐθεντίαν τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ὁ συγγραφεὺς παραθέτει πλῆθος στοιχείων συνηγορούντων εἰς τὴν διαπίστωσιν, ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος διατηρεῖ πάντοτε τὴν συνειδήσιν, ὅτι εἶναι Θρόνος τοῦ Πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Π. Β. Πάσχου, *Τὰ ὕμνολογικὰ τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων*, σσ. 294-315.

Ἐρευνα καὶ ἐκδοσις τῶν ὕμνογραφικῶν ἔργων τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει καὶ ἀναλύει τὰ ἔργα αὐτά, ἐνῶ εἰς τὸ δεύτερον δημοσιεύει τὰ κείμενα τῶν ὕμνων.

Κωνσταντίνου Νικολακοπούλου, *Σύστημα Αὐτοκεφαλίας καὶ εὐχαριστιακὴ ἐνότης*, σσ. 361-371.

Ὁ σ. συσχετίζει τὸ σύστημα τῆς Αὐτοκεφαλίας τῶν Ἐκκλησιῶν μὲ τὴν ἐνότητα ἐν τῇ Εὐχαριστιακῇ καὶ λοιπῇ Μυστηριακῇ ζωῇ. Ἡ ἐνότης αὐτὴ εἶναι ἔκφανσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Ἡ πατρις στὰ πλαίσια τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου*, σσ. 385-401.

Τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα ὡς χριστιανικὸν καθήκον ἐρευνᾷ ὁ συγγραφεὺς τόσον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅσον καὶ εἰς τὴν τοιαύτην τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ προτείνει τρόπους ἐνισχύσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ.

Ἰωάννου Σ. Ρωμανίδου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, *Ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι*, σσ. 431-438.

Εἰσήγησις ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, ἡ ὁποία ἐγένετο ἐν Λεμεσῷ τῆς Κύπρου ἀπὸ 1ης ἕως 8ης Αὐγούστου 1995. Ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα τονίζει τὴν Πατερικὴν διδασκαλίαν, ὅτι ὁ Μεγάλης Βουλῆς Ἄγγελος, ὅστις ὀνομάζεται καὶ ὁ Κύριος (Γιαχβὲ) τῆς Δόξης, εἶναι ὁ ἄσαρκος Λόγος, τὸ β' Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅστις φανερῶνει τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτῷ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἡ διδασκαλία αὐτὴ εἶναι ἡ βᾶσις τῆς Χριστολογικῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς εἶναι ἐπιβεβλημένη διὰ οἰανδήποτε συμφωνίαν καὶ κοινὴν ἀποδοχὴν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν διδασμάτων αὐτῶν.

Μιχαήλ Κ. Μακράκη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, *Καθαρὰ Ὑπαρξις εἰς τὴν Φιλοσοφίαν τοῦ Γεωργίου Σανταγιάννα ἐν συγκρίσει μετὰ τῆς περὶ αὐτῆς διδασκαλίας, ἐν τῷ Μυστικισμῷ καὶ τῷ Ἰνδουϊσμῷ*, σσ. 439-488.

Φιλοσοφικὴ μελέτη συγκρίνουσα τὴν διδασκαλίαν τοῦ Γεωργίου Σανταγιάννα περὶ Καθαρᾶς Ὑπάρξεως μὲ τὴν ἀντίστοιχον τοιαύτην τοῦ Μυστικισμοῦ καὶ τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ. Ὁ συγγραφεὺς διαιρεῖ τὴν μελέτην του εἰς τὰ ἑξῆς κεφάλαια: α) Εἰσαγωγή, β) Καθαρὰ Ὑπαρξις καὶ «ἡ σφαῖρα Ὑπάρξεως», γ) Καθαρὰ Ὑπαρξις καὶ «Ἐπέκεινα τῆς Ὑπάρξεως», δ) Καθαρὰ Ὑπαρξις ἐν σχέσει μὲ τὸν Βράχμα καὶ τὴν Νιρβάνα, καὶ ε) Ἐπίλογος.

Γεωργίου Χ. Χρυσοστόμου, Ἀρχιμ., *Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ*, σσ. 489-502.

Ὁ συγγραφεὺς ἐρευνᾷ τὴν χρῆσιν τοῦ ὀνόματος τῶν ἀνθρώπων ὡς δηλωτικὸν τῆς προσωπικότητος αὐτῶν, ἐν ἀντιδιαστολῇ μὲ τὸ ἀνερευνητὸν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ἀδύνατον νὰ δηλωθῇ ὑπὸ οἰονδήποτε ὄνομα.

Μηνᾶ Τσικριτισῆ, *Θρησκευτικὴ ποίησις καὶ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία*, σσ. 503-517.

Παρουσίασις ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ συνόλου τῶν ὑμνογράφων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ποιητῶν διὰ τῆς μεθόδου τῆς Πληροφορικῆς, ἥτοι κατὰ τρόπον ὀργανωμένον εἰς πίνακας, γραφήματα καὶ στατιστικὰ παραστάσεις, κατόπιν ἐπεξεργασίας εἰς ἠλεκτρονικὸν ὑπολογιστὴν.

Γρηγορίου Στάθη, «*Τὸ ὄνομά σου ὅτι καλόν*», *Jörgen Raasted (19 Μαρτίου 1927 - 5 Μαΐου 1995)*, σσ. 530-549.

Νεκρολογία τοῦ ἐκλιπόντος καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κοπεγχάγης καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Jörgen Raasted, ἐμπλουτισμένη μὲ πολλὰς ἀναμνήσεις τοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς μετ' αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς ἀναστροφῆς.

Γεωργίου Β. Ἀντουράκη, Ἀρχαιολόγου, Ἀν. Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Ὁ διδάσκαλος Δημήτριος Ἰ. Πάλλας (1907-1995). Μνημόσυνο καὶ ἀναμνήσεις*, σσ. 550-560.

Νεκρολογία διὰ τὸν ἀείμνηστον Καθηγητὴν Δ. Πάλλαν, ὁ ὅποιος ἐδίδαξεν Βυζαντινὴν Ἀρχαιολογίαν εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διενήργησεν πλῆθος ἀνασκαφῶν εἰς τὸν ἑλλαδικὸν χῶρον.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Σημεῖα καὶ σωτηριώδης πραγματικότης τῶν Μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου*, σσ. 577-594.

Ἐξετάζονται τὰ σημεῖα καὶ ἡ σωτηριώδης πραγματικότης ἐν τοῖς Μυστηρίοις τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Ἰδιαιτέρως ἐπισημαίνεται ἡ ἐνότης τῶν αὐτοτελῶν τούτων Μυστηρίων, ὡς καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Μακαρίου Τηλλυρίδου, Ἐπισκόπου Ριζούτας, *Ἀνέκδοτες ἐπιστολὲς πρὸς τὸν ἀρχιμανδρῆτη Νεκτάριο Κεφαλᾶ (τὸν μετέπειτα ἁγ. Νεκτάριο Πενταπόλεως)*, σσ. 595-615.

Δημοσίευσις εἴκοσι πέντε ἀνεκδότων ἐπιστολῶν πρὸς τὸν ἅγιον Νεκτάριον, ἐπίσκοπον Πενταπόλεως, διαφωτιζουσῶν ἀγνώστους πτυχὰς τῆς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Ἀλεξανδρείας ὑπηρεσίας του.

Ἰωάννου Ρωμανίδου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, *Μέγας Βασίλειος καὶ Γρηγόριος Νύσσης κατὰ Εὐνομίου καὶ τὰ κοινὰ καὶ ἀκοινώνητα τῆς Ἁγίας Τριάδος*, σσ. 663-695.

Τοὺς λόγους τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ Γρηγορίου Νύσσης κατὰ Εὐνομίου ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς, ὡς καὶ τὴν διάκρισιν μεταξὺ κοινῶν καὶ ἀκοινωνήτων τῆς Ἁγίας Τριάδος μὲ τὴν ἀφορμὴν κυκλοφορίας σχετικοῦ βιβλίου.

Ἐμμανουὴλ Περσελῆ, Λέκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Εὐρωπαϊκὴ ἐκπαιδευτικὴ διαδικασία καὶ σχολικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή*, σσ. 756-770.

Ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει ὠρισμένας πτυχὰς τῆς συγχρόνου εὐρωπαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν σχέσει μὲ τὴν σχολικὴν θρησκευτικὴν ἀγωγήν, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν ἀναβάθμισιν αὐτῆς καὶ ἐπαναδιατύπωσιν τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν μεθόδων διδασκαλίας τῆς.

Ἰωάννου Βολανάκη, *Χριστιανικοὶ Λουτρῶνες καὶ Ἀγιάσματα στὰ Δωδεκάνησα*, σσ. 771-869.

Καταγραφή καὶ ἀρχαιολογικὴ ἐξέτασις τῶν ἐν Δωδεκανήσῳ Λουτρῶνων καὶ Ἀγιασμάτων, ὡς καὶ ἀναφορὰ εἰς τὴν παρουσίαν αὐτῶν εἰς τὴν λαϊκὴν θρησκευτικότητα τῆς περιοχῆς.